Konservy pro turisty

doporučí

J. V. VONDRÁČEK,

Praha I., Perlová ulice č. 10.

Račte žádat obšírný cenník. — Zásylky na dobírku.

J. & O. Wondráček,

obchod s turistickými potřebami

Praha I., Malé náměstí číslo 459.,

doporučuje

své levné

turistické košile, vlněná lýtka (štuci), kamaše, pásy, klobouky, čepice, hole, torby, ruksaky, haleny, plaidy a podobné.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jedině „u Štajgrů",
Kolín, Rubešova ulice.

Vzorky na požádání franko.

Mnoho pochvalných uznání a doporučení od vynikajících osob.

Pro turisty

Světoznámá česká úprava!

k výletům a na cesty vůbec doporučují se co nejlépe od české kuchařky výtečně upravené, konservované

bažanty, koroptve, zajíce, srnčí atd.

v okrášlených plechových krabicích od 30 kr. výše, které možno studené i teplé požívati.

Dostati lze je u firmy

Jan Kužel v Chrudimi.

Ceníky na požádání zdarma a franko.

Tiskem České grafické společnosti »Unie« v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alp. družstva.

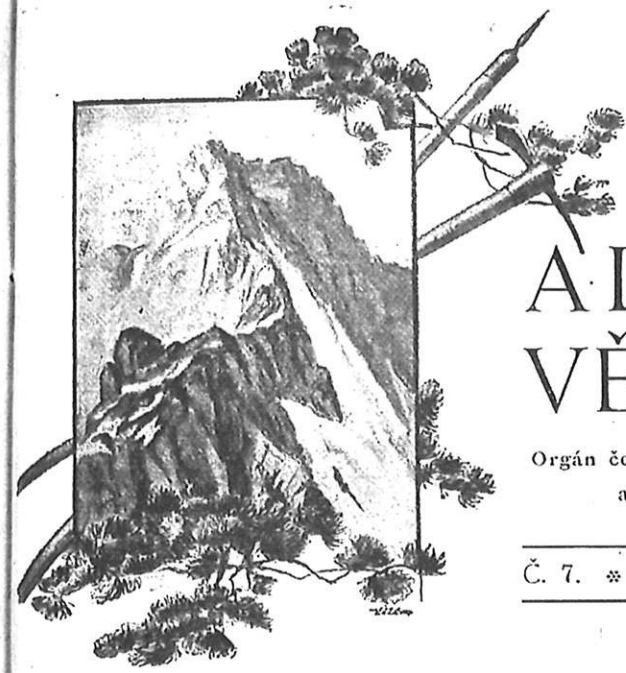

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského alpského družstva.

Č. 7. * DUBEN. * R. III.

Skupina Višská.

(Skupina Jôf Fuarta.)

Popisuje Vladislav Růžička.

(Pokračování.)

Jdouce od stanice dráhy přes louky při ústí Bely ležící, zvané Vog (luh), a pak Ovčjavsí do Zajzery, mijíme v pravo zalesněné vrchy Pokriunik a Kršin (= hřbet), přiléhající k Črnemu vrchu (Schwarzenberg), bezpochyby od tmavých jehličnatých lesů, pokrývajících jeho úbočí, tak pojmenovanému; za nimi se otevře úzký úval, slující podobně jako přítok Bely, jenž si ho vyryl: Šokouc. Několik kroků dále nacházejí se bohaté studené prameny Črni studenc („Kalte Brunn" G. Jägra). Naproti, na druhém břehu Bely, spadá vodopádem s kolmé stěny Krnični potok běžící Krničnim úvalem; jižně za ním zvedá se lesnatý hřbet Plečje (plece), zde Sv. Višarje zakrývající, který dává jméno též úvalu do Zajzery sestupujícímu, jímž vede ze Sv. Višarji nová cesta S. P. D. Louky a jednotlivá místa v údolí mají svoje zvláštní jména, jako Podpas, Korvat, Pažar, Gozd, Plavuta, Jame, Projeva senožet a j., jež vypočítávati nemůže býti naším úkolem. Pouze jedno budiž připomenuto. Ono místo Zajzerské alpy, kde stojí chata D. Ö. A. V., často se nyní nazývá „Deutsche Alpe", ano i na mapách se toto jméno objevuje.*) Označení to

*) Jako „casera Deutsche" ir. mapy.

jest však dle sdělení p. Ehrlicha, poštmistra v Žabnici zcela nově vynalezeno; lokalita ona sluje správně „pri tamaru“. Pan Ehrlich jest v tomto případě kompetentní nejen jako dobrý znalec lokálních názvů této krajiny, nýbrž i proto, že místo ono náleželo jemu, než chata byla vystavěna. V listině z r. 1614. čteme „bei der Malburgheter altem Tamer“; „tàmar“ označuje místy ve zdejších krajinách ohradu z tyčí, při salaších, skladiště potřeb a výrobků domácích. Ostatně na mapě Marinelliho*) nacházíme skutečně v krajině Kršinu jméno M. Tamar. U chaty máme krásný pohled na oba Naboise. Jméno Nabois znamená dle Findeniga bednářské kladivo; výklad to nejen docela vybásněný, nýbrž i naprosto nepřípadný. Stará mapa generálního štábu, které i Findenig užíval, byla lepším etymologem, překládajíc správně toto jméno jako „Himmelberg“.

Namítá se otázka, proč Findenigovi — neznal-li dostatečně slovinsky — tato okolnost nestačila k objasnění jména Nabois, když se již vůbec o ně pokoušel? Jest málo věcí tak zřejmých, jako že Nabois dlužno odvozovati od „nebe“. Každý, kdo Naboise viděl od východu do Zajzery, to pochopí; vždyť zejména obrovitá stěna Velkého Naboise zdá se přímo do nebe čníti (převyšuje Ovčjavas o celých 1498 m při horizontální vzdálenosti asi 6·5 km!). Kde však jest nějaká podobnost s bednářským kladivem? Jméno mělo by se tedy snad lépe psáti Nebois. Tento pravopis zachovává také listina z r. 1591., obsažená v zemském archivu štyrském, jednající o lesním pychu, která uvádí dva lesy „hinterst im Wolfsbach Neboise genannt“.**) Také Gstirner***) zmiňuje se o tom, že toto jméno, jako „Nebuse“ se objevuje již r. 1326., ale že teprve r. 1595. nabývá tvaru Nabois.

Za Neboisy ukrývá se nám s tohoto místa nádherný úval Zapraha, o jehož jméně pojednám na jiném místě. Nejzadnější část jeho, skalnatý kout, viditelný z Žabnic, sluje proto Žabnická Krnica.

Od chaty D. Ö. A. V. na západ vztyčují se zalesněné svahy vedoucí na sedlo Rudni Vrch (ital. Somdogna), jež převádí do údolí Dogneského; jméno poukazuje na dolování, jež zde kdysi — snad v době kvetoucího železářského průmyslu — bylo zkoušeno; o pokusech těch nezbylo však ani tradice nějaké u obyvatel Ovčjaveských. Název Somdogna, t. j. nejvyšší Dogna, musí vzhledem k etymologii slova „Dogna“, o němž bude později promluveno, býti původu novějšího; v první polovici 17. století nebylo ještě známo; teprve v druhé se objevuje, a sice v listině s německé strany vystavené. Na jih od sedla Rudni Vrh a nad nejzazším koncem Zajzery vypíná se Köpfach, správně Guavc†) či Glavc = Glavca, hlavice; z „glavca“ mohl při pozdějším působení Němců snadno povstati „Köpfach“, pro který jinak nelze najíti přirozenějšího výkladu. Myslím tedy, že můj výklad je správný. Opírám se částečně také o listinu z r. 1619., v které Benátčané uvádějí své hranice v tomto kraji následujícími body: „Monte Weissenpach, lage di Rabl, Carnadul, Monte Glatza, brato (prato) Broilo, Monte Rudnurch (Rudni Vrch), Plagniss, il nábois, il carniza, il Montass.“ ††) Bude asi málo listin, v nichž by se

*) Marinelli l. c.
**) Sdělení prof. Dra. Joh. Frischaufa.
***) Gstirner, l. c., str. 408.
†) V této formě sděleno p. poštmistrem Ehrlichem.
††) Sdělení prof. Dra. Joh. Frischaufa.

takové množství původních jmen horských bylo zachovalo. Sousedství „Monte Glatza“ Rudni vrch a Plagniss (= Poludnik) i jméno samo, jež nelze identifikovati s žádným jiným jménem skupiny, dovolují souditi, že jde o horu totožnou s nynějším Köpfachem. Od Glavcy sedlem oddělena jest isolovaná skalní hláska, italská Carnizza — ovšem zřejmá slov. Krnica. O ostatních horách, cirkus Zajzery tvořících, prozatím pomlčím. Úzkou roklí ze Zajzery vstoupíme do kruhovitého úvalu, na mapě generálního štábu označeného jménem „Spranje“. Toto jméno mu však nepřísluší. Úval ten sluje „za oltarji“. Tento název byl nám v literatuře dochován jedině Gust. Jägerem. Jäger vysvětluje také jeho původ.*) „Ne neprávem,“ praví, „zvolil lid toto označení, neboť jsme zde jako v dómu velkolepém, utvořeném z obrovitých stěn Hude palice v pravo a Naboise v levo; ku předu, t. j. na východ, jest stěna mezi Naboisem a Višem se svými dolomitovými zuby ve fantasii lidu „oltářem“, na západě byla by brána a modrá jako azur obloha jest obrovité stavbě střechou.“ Gstirner**) hodlá do literatury zavésti název „Zaltaria“. Věřím a jsem přesvědčen, že tu Gstirner jedná v nejlepším úmyslu, než nemohu se přece k návrhu jeho úplně připojiti, a to, žel, z důvodů jazykových, určitěji řečeno, pravopisných. Srovnejte, prosím, původní slovinský název s tímto německým (vysloveno: caltaría) a pochopíte můj odpor. Musíme na tom trvati, aby při slovanských jménech buď také slovanský způsob jich psaní byl zachováván anebo aspoň výslovnost byla naznačena, tak aby etymologie slova byla zřejma. Kompromisní skomoleniny à la „caltaría“ mohou způsobiti jenom zmatek; a toho zde i tak dosti.

Název Špranje***) přísluší prohbím či lépe řečeno couloirům, které z kotliny „za oltarji“ vedou na jižní stranu horské hradby. „Špranje“ jest tedy množné číslo. K jménu tomu, tak výborně přiléhajícímu k situaci, dopomohlo přechodům oněm jejich vzezření. Špranja značí trhlinu či puklinu v dřevě.†) A vskutku, podobně takovým puklinám vrývají se úzké, firnem naplněné ty strouhy do kolmých stěn, jež vzbuzují dojem, jako kdyby ohromnou nějakou mocí v jednotlivé massivy horské byly bývaly rozštěpeny. Žádný jiný sebe poetičtější nebo vědečtější název nebyl by charakter těchto prohbí tak přesně vystihl, jako slovo špranje, snad pocházející od prostých drvoštěpů, jimž zdejší lesy skytaly ode vždy dosti práce i pohledů na těsné zářezy zmíněných prohbí.

Než jméno to nepřísluší všem prohbím, ústícím do „za oltarji“. Tak prohbí Velkého Neboisu v ústech lidu sluje škrbina, t. j. sedlo vůbec. Nazývá-li je Gstirner††) „Náboisscharte“, tedy to není úplně správné, neboť z tohoto názvu není jasno, o které Neboisské prohbí jde. Pod sedlem tím jest více pramenů velmi studených, odkudž jejich okolí se zove „pri studencich“ (Brünn). Špranjemi slují pouze prohbí mezi Višem a záp. Kaštrunem a mezi tímto a Krnidolem. V nomenklatuře jich panoval dosud chaos, zřejmě způsobený tvořením umělých, lidu neznámých

*) G. Jäger, l. c. str. 27.
**) Gstirner, l. c. s r. 431.
***) ne Spranje, jak správně podotýká G. Jäger, také ne Spragna, jak píše spec. mapa gen. štábu.
†) Laskavé sdělení p. dr. Foerstra v Lublani.
††) Gstirner, l. c. str. 408.

a zároveň někdy také neodůvodněných názvů. Findenig konstatoval,*) že na speciální mapě generálního štábu jsou jména obou zaměněna a dále, že výraz Moserscharte, pro severnější z obou je nesprávný místo Mosesscharte. Při reambulaci byla poloha opravena, ale jména zůstala zkomolena: na jihu Spragnascharte, na severu Moserscharten. Ve své častěji citované monografii praví Findenig, že prohbí toto jest znatelno dle dolomitového obelisku v jeho středu (?) vyčnívajícího — jenž prý se podobá Mojžíši, „k čemuž ovšem jest třeba značné porce fantasie". G. Jäger**) nazývá toto prohbí úplně nesprávně „Viš-Krnadul Scharte", neboť jest mezi Višem a Kaštrunem, a uvádí následující: „Téměř na vsedlení tohoto prohbí stojí isolovaná skalní konfigurace, která, z dálky viděna, při jisté fantasii má podivuhodnou podobnost s mužem čtoucím v knize, již před sebou drží, a která v ústech lidu sluje „Der Moses", odkudž také pochází označení „Mosesscharte". To vše zdá se však býti převzato buď z pojednání nějakého povrchního turisty, anebo bylo Jägerem vynalezeno. Na moje otázky, jaké jest slovinské jméno tohoto prohbí, dostávalo se mi jediné odpovědi: Zadna Špranja. Toto jest tedy pravé lidové jméno, což také uznává Gstirner, ač německý název nedůsledně ponechává. A přece o nějakém „Mojžíši" na tomto místě slovinský lid ničeho neví; pojmenování „Mosesscharte" jest zřejmě asi zcela nové; není lidové, nýbrž umělé a k tomu zcela bezcenné, ježto není charakteristické. Můžeme je tedy klidně mlčením pominouti.

Prohbí mezi záp. Kaštrunem a Krnidolem sluje Přední Špranja. Touto jde obvyklý přechod do údolí Jezerního, nespojený s žádnými obtížemi. Zajisté Ovčjavesští pravidelně jen tohoto přechodu používali (proto se také obyčejně zove jen „Špranja", bez přívlastku); když pak šli po hřbetě k němu vedoucím, bylo pro ně toto prohbí, bližší, ovšem vždy přední špranjou, oproti vzdálenějšímu, které proto obdrželo název zadna špranja a kterým pro jeho neschůdnost nikdy nechodili anebo jen málo kdy. Přední Špranja nazývá se něm. též Bärenlahnscharte, jménem to asi z Rablu pocházejícím, jak se zdá, překladem původně italského názvu. Bude o tom později promluveno. Jméno Bockleitenscharte, uvedené Findenigem,***) nebyl jsem s to zjistiti. Existovalo-li někdy, mohlo souviseti jen s Kaštrunem, jejž on ale nazývá Kastreinspitze, tak že by si byl musil uvedené jméno utvořiti překladem z původního názvu slovinského (kaštrun—kozel—Bock).

Nyní jest se nám vrátiti do údolí Kanalského.

Od Ovčjavsi na západ můžeme přestoupiti sedélko mezi Nebriou a Pokriunikem, slovinského jména „za vrh", pocházejícího bezpochyby z Ukev, odkud skutečně sedélko jest za vrchem, t. za Nebriou. Na spec. mapě gen. štábu je nepojmenováno; na mapách italských a u G. Jägra čteme „Vercella", což Slovinci vyslovují „frčela"; původ z italského forcella (sedélko) jest zřejmý.

Jdouce od Ukev na západ, dojdeme k pevnosti v pravo nad silnicí se zvedající — Fort Hensel, dle obránce svého, hejtmana Hensela, při

*) Findenig (zde vlastně již Findenegg), Mittheil. D. Ö. A. V. 1881. No. 9.
**) G. Jäger, l. c. str. 67. při tom nemůže se jednati o pouhou záměnu s Přední Špranjou, jak míní Gstirner, l. c. 405. neboť s touto Viš nesousedí.
***) Findenig, Mittheil. D. Ö. A. V. 1881. No. 9.

vpádu francouzských vojsk r. 1809. Na druhé straně údolí, naproti pevnůstce, ústí krátký úval Gruda mezi Nebriou a Col de Gaze spec. mapy (snad lépe col de gazze, strací vrch), za nímž hloubí se větší úval Rank-graben; význam neb původ tohoto jména nedovedu udati, aniž slovinský proň název. Úvalem posléze uvedeným lze vystoupiti na alpu Sračica (malá straka), na spec. mapě gen. štábu mylně označenou jako Štrekica. Jméno alpy, jež dobře souhlasí s col de gazze, s nímž alpa tvoří jeden horský hřbet, pochází buď od strak, jež se tam zdržovaly, anebo od toho, že tmavá zelená barva luk a kosodřeviny se střídá s jasnou bělí skal, tak že alpa vypadá „jako straka".*) Nad alpou zvedá se temeno Poludnika. Abych tento název odůvodnil, nutno se mi zmíniti o tom, odkud asi pochází. Název tento a jiné analogické objevují se v slovinských i jiných alpách často u vynikajících bodů, zejména hrotitých vrcholů, jež v jistou letní dobu stojí se sluncem v poledne v stejné kolmici. To viděti je možno ovšem pouze obyvatelům na sever od těchto bodů usídleným. V našem případě tedy mohlo pojmenování to vzniknouti pouze v údolí Kanalském a to jedině v Ukvách, pro které Poludnik leží přímo na jihu.**) Ukve však jsou a byly vždy osadou slovinskou; hora, která tam byla pojmenována, nemohla míti jméno jiné než slovinské. Nynější Mittagskofel je tedy dle toho překladem. V starých listinách, jež zachovaly jméno mnohé okolní hory, se toto označení nikde neobjevuje. V jedné z nich, výše citované, italského původu, uvádí se jméno Plagniss, i dnes tu a tam užívané.***) Toto jméno je však nesprávné, neboť nevztahuje se na vlastní vrchol; dlužno je odvozovati od lokality Planje (v it. pravopisu plagne), která jest umístěna mezi Poludnikem a Črnim vrchem. Friulci nazývají Poludnik „Jôf di Miezegnot" (J. di Mezzanotte, hora půlnoční), jméno, jež zřejmě poukazuje na vznik z některého údolí jižního.

Rankgraben na západě je ohraničen výšinou Col de mez (mezzo) = střední vrch, jež stoupá u Monte Piper. Tento sklesá na západě v prohbí Canalotské (forcella Canaloto), vedoucí do úvalu Polog. Od tohoto slovinského výrazu, jenž značí „zvolna stoupající" dlužno totiž asi odvozovati jméno v spec. mapě zaznamenané — Paluggraben.†).

Od Naborjetu k Uščím je hřeben nařat pouze dvěma úvaly, z nichž východní označen jest na spec. mapě jako Grosser, západní pak jako Kleiner Granudagraben; velký úval Granudy převýšen jest Granudskou alpou, od níž asi též jméno obou úvalů dlužno odvozovati. Jméno jest původu italského a značí prý, dle laskavého sdělení p. Dra. Foerstra v Lublani, místo, kde bylo krupobití. Nad Granudou korunují hřeben Zweispitz (i due Pizzi), Marcilla (Macilla) a Brda, pod nimiž Uščecká alpa svažuje se do malého úvalu Granudy. Dále na západ následuje Schwefelbachgraben — vlastně říkají Schwefelgraben (rio del

*) Tento výklad sdělil se mnou důst. p. P. Dionis Spitzer, prior na Peravi v Běláku.
**) Marinelli l. c. str. 12. myslí, že pochází z Naborjetu; než od tohoto leží Poludnik jjv.
***) Hacquetova mapa l. c. má „Plagnitz".
†) Písemné sdělení p. dra Foerstra.

Solfo); má jméno dle potoku, jejž zdejší svrchní trias ve výši asi 650 m vydává a jehož voda, sirovodík obsahující, již dávno jako léčivá je známa.

Posledním úvalem na severním svahu hřebene Poludnika jest Schenallagraben spec. mapy, u Lipaljavsi se otvíraj cí. Název jeho jest zřejmě původu italského a odvozen snad od schiena — horský hřbet; znamenal by tedy úval od hřbetu horského anebo od kusu horského hřbetu (schienale) zařízntutý. Stejně je možno, že jméno to pochází od Monte Schenone, pod nímž se skutečně počátek úvalu toho nachází. Ovšem původ názvu Monte Schenone také asi nebude dalek kmene slova „schiena".

O Pontebbě bylo již promluveno. Leží na výši průsmyku Pontablského.

Obracejíce se nyní k jihu, vstupujeme do oblasti canale del Ferro. Podobně jako údolí Kanalskému, dává se i tomuto často jméno „údolí Felly". Zeměpisně bylo by to zajisté zcela správné; než z důvodů geologických a orografických dlužno obě údolí od sebe rozeznávati. Ve středověku neslo toto údolí různá jména, tak canal de Pontevia (Pontieba), canal di Sclusa (Chiusaforte). Název canale del Ferro pochází pravděpodobně buď od čilého obchodu se železem, který koncem starého věku z Norika (asi nynějšího Štyrska) bral se údolím tímto k tržištím a přístavům římským, anebo od četných kováren a železářských dílen, jež ve středověku oba břehy Felly oživovaly.*)

Nádherná silnice vede nás z Pontebby kolem starobylého kostelíčka S. Rocco; naproti, po levici, otvírá se v posledních nejzápadnějších výběžcích hřebene Poludnika, jež tuto obcházíme, zářez úvalu Borice (dle stejnojmenného potoka rio Boriz, Borizzo) s ohromným nánosovým polem, nakupeným povodní r. 1851. Jméno Boric možno odvozovati buď od italského borro — úval, anebo od slovinského boriti**) — dolů sráželi, řítiti. Toto jest pravděpodobnější, neboť potok úvalu jest velmi dravý a způsobil svými nánosy již vícekráte velké spousty. Výklad tento zůstane, i kdybychom uznali, že jméno úvalu pochází — jak tomu ostatně často bývá — od hory, a to od Monte Schenonu, jejíž původní jméno dle domněnky některých***) zní „Boric"; k tomu však není, jak později dovodím, žádného nutkajícího důvodu. Nikoli nemožné jest také odvození od friulského bòre, bòris, jímž označují se pařezy buků asi 1 m vysoké, ku spálení určené, jež drvoštěpové zde jako i jinde v alpách svěřují k dopravě do údolí potokům. Lidská bydliště tohoto úvalu mají názvy dle potoka; dole při ústí jsou caserе† di Rio Boric, nahoře na (orograficky) pravém úbočí stavoli††) di Bořic či tre Fenili (= tři sennníky). Nad těmito zvedá se vrchol La Veneziana též Filone Slavi zvaný, jenž ovládá Pontebbu; la Veneziana jest jméno, jež připadá také salaši jv pod vrcholem uložené, snad proto tak zvané, že v dřívějších dobách, kdy Pontablj a okolí náležely k Bavorsku, byla osazena nějakými obyvateli z Venetie; přenesení tohoto jména na vrchol jest pravděpodobné a děje se v Alpách často. Těžší jest výklad názvu Filone Slavi; „filo" jest ostří, hřbet, ostatně snad to má býti pilone — pilíř —; poukazuje „Slavi" snad na původní slovinské obyvatelstvo, tak že by jméno značilo asi Slaveni hrbet*)? Neodvažuji se tuto otázku rozhodnouti, ponechávaje to někomu povolanějšímu.

Jižní stranu úvalu Borice tvoří hora Clapforat (friulsky Claforât). = sasso forato, traforato**) (provrtaná skála), patrně dle opuštěných štol dolu snad železného. Pod Claforatem v údolí jest most ponte di Legno též ponte del Cristo zvaný. Mezi ním a ústím Borice je na pravém břehu Felly veliká horská strž „grande abrasione", způsobená povodní 15. listopadu 1885, jež nahromadila ohromnou hráz skalních trosek napříč silnice, při čemž strhla kus kostelíčka S. Rocco a vážně ohrožovala železniční trať vedenou na témž svahu. (Příště dále.)

*) Marinelli, l. c. str. 3.
**) Sdělení p. Dra. Foerstra.
***) Marinelli, l. c. str. 12.
†) Casera — salaš, alpa (viz bavorské „Kaser", jež je tedy původu románského).
††) Stavolo — od stabulum — chlévy, salaš.

*

O poměru květeny ku povaze půdy v Alpách.

Napsal profesor F. Nekut.

(Dokončení.)

Correvon již r. 1884 ve své práci „Les Plantes des Alpes" upozornil na zajímavý úkaz, že alpské sasanky (Anemone) jsou různy co do barvy i vzezření, dle toho zdali rostou na kamení vápenitém anebo žulovitém. Oba druhy sasanky Anemone alpina a sulfurea jsou velice příbuzny, byť také nenáležely k jednomu a témuž druhu, ježto způsob klíčení u obou je rozdílný. V Alpách najdeme totiž sasanku alpskou (Anemone alpina) s bílými květy a listy, které vypadají, jakoby byly porostlé vlnou, jen na půdě vápenité, kdežto žlutokvětá sasanka (An. sulfurea) jen na půdě křemenité roste. Tento způsob rozšíření obou sasanek je tak přesný, že tam, kde oba druhy půdy se stýkají a částečně se kryjí, obě řečené sasanky jen na hranici se objevují. Oba druhy rostou pomíšeně pospolu jen tehdy, když povrch půdy vedle hmoty žulovité a vápenité obsahuje ještě jiné součásti. A tak jeví i květeny jiných druhů dle povahy půdy podstatné rozdíly, pokud se týče zevnějšku a složení rostlin. Rozdíly ty nejsou sice vždy zcela zřejmé, také nescházejí tu nijak společní zástupci obou skupin, ale přece každá vyznačuje se zvláštními druhy.

Kerner uveřejnil v díle „Die Kultur der Alpenpflanzen", jež vyšlo r. 1864., podrobný seznam rostlin jednak křemenomilných, jednak vápnomilných. Ale Correvon pokládá seznam ten za příliš libovolný, který není také vždy zcela spolehlivý, ježto mnohé rostliny, které se tam uvádějí jako vapenné nebo naopak, jsou rostliny oboubytné (ubikviterní), to jest takové, kterým se daří na obou půdách stejně dobře, kdežto jiné rostliny, které do té neb oné skupiny byly zařaděny, tam skutečně nenáležejí. Kromě toho nelze rostliny vysokých pohoří rovněž jako rostliny

*) Analogicky jako Slaveni gradec (Windischgrätz) a j. Vzpomeňme při tom na dříve citovanou „windische Pontaffel", nad niž tato hora právě činí.
**) Marinelli, l. c. str. 287.

rovin dle jejich lučebných poměrů tak přesně roztřiďovati, ježto i v příčině té mnoho jest výjimek a odchylek, které nebylo možno dosud objasniti. Tak objevuje se pěnišník rezavý (Rhododendron ferrugineum L.), který si libuje hlavně na prahorních břidlicích nebo v půdě křemenité, také v juře švýcarské, vápnem velice bohaté, byť jen velmi zřídka. A rostlin, kterým svědčí zvláště půda vápenitá, které však rostou také na čedičích, v hlíně neb i jiné půdě, známe celou řadu. Mnohdy lze věc vysvětliti asi tím, že jsou často i v pohořích vápencovitých místa neb ostrůvky, jejichž půda neobsahuje žádného vápna.

Contejean prozkoumal francouzskou květenu, pokud se týče lučebného sloučení, a shledal, že skutečně v geologických útvarech výhradně vápencovitých objevovati se mohou okršky vápna prosté, jež pak hostí rostliny nevápenné. V útvaru jurském místa taková botanikům dobře jsou známa, neboť na nich vyskytují se rostliny, které si libují více v půdě křemenité nebo hlinité.

Rostlinné druhy, kterým svědčí spíše půda křemenitá, a které proto na vápenitých útvarech scházejí, náležejí hlavně k rostlinám vřesovitým (Ericaceae), dále jsou to některé kapradiny, hořce (Gentiana), prvosenky (Primula), zvonky (Campanula), silenky (Silene), hvozdíky (Dianthus) atd. Rostlin vápnomilných, kterým se nedaří valně na půdě křemenité, jest poměrně méně nežli těch, které si nelibují na půdě vápnité. Jinak jsou rody rostlinné, které v obou skupinách zastoupeny jsou druhy velmi příbuznými a které zvláštní povahou půdy nabyly jaksi karakteristických znaků, jimiž se od sebe liší. Bezpochyby rostliny ty původně náležely jednomu a témuž druhu, který vlivem lučebného sloučení půdy se změnil. Tak odpovídají si následující druhy:

na půdě vápenité:	na půdě žulovito břidličnaté:
Řebříček — Achillea atrata L.	Achillea moschata Wulf.
Tařice — Alyssum montanum L.	Alyssum Wulfianum Rernh.
Pochybek — Androsace lactea L.	Androsace carnea L.
„ Androsace Helvetica Gaud.	Androsace glacialis Hoppe.
Pelyněk — Artemisia glacialis L.	Artemisia mutellina Vill.
Sasanka — Anemone alpina L.	Anemone sulfurea L.
Bříza — Betula alba L.	Betula pubescens Ehrl.
Hvozdík — Dianthus alpinus L.	Dianthus glacialis Haenk.
Osívka — Draba tomentosa Wahl.	Draba frigida Saut.
Hořec — Gentiana Clusii Per.	Gentiana Kochiana Perr.
„ Gentiana lutea L.	Gentiana purpurea L.
Řepka — Phyteuma orbiculare L.	Phyteuma hemisphaericum L.
Osládič — Polypodium Robertianum Hffm.	Polypod. Driopteris L.
Prvosenka — Primula auricula L.	Primula viscosa All.
Pryskyřník — Ranunculus alpestris L.	Ranunculus glacialis L.
„ Ranun. parnassifolius L.	Ranunculus crenatus W. u. K.
Pěnišník — Rhododendron hirsutum L.	Rhododendron ferrugineum K.
Saussurea — Saussurea discolor D. C.	Saussurea alpina D. G.
Lomikamen — Saxifraga muscoides Wulf.	Saxifraga moschata Wulf.
„ Saxifraga longifolia Lap.	Saxifraga cotyledon L.
Silenka — Silene alpestris Jacq.	Silene rupestris L.
Penízek — Thlaspi rotundifolia Gaud.	Thlaspi cepaefolia Koch.
Rozrazil — Veronica saxatilis Jacq.	Veronica fruticulosa L.
Violka — Viola cenisia L.	Viola comollia Mass.

Kdo uvedené rostliny zná, dosvědčí nám, jak tuze odpovídající si druhy obou řad jsou si podobny, že karakteristické znaky často jen nepatrně vystupují.

Nejhlavnější zástupci květeny vápenné v Alpách jsou:

Sasanka — Anemone alpina
Hořec — Gentiana lutea
„ „ cruciata
„ „ Clusii
„ „ angustifolia
Mateřka — Moehringia muscosa
Šater — Gypsophila repens
Zvonek — Campanula thyrsoidea
Lecha — Orobus luteus
Prvosenka — Primula auricula
Pryskyřník — Ranunculus alpestris
„ „ Thora
Kapraď — Cystopteris alpina
Krtičníkovitá rostl. — Erinus alpinus.

Najdeme-li tyto druhy, můžeme býti ubezpečeni, že jsme na půdě vápenité. Za to však lze souditi zcela určitě o půdě křemenité, vyskytnou-li se následující rostliny:

Hořec — Gentiana Kochiana
„ „ brachyphylla
Silenka — Silene rupestris
Zvonek — Campanula spicata
Prvosenka — Primula viscosa
Pryskyřník — Ranunculus glacialis
Sasanka — Anemone sulfurea.

Zda-li rostlinstvo neklamným jest znakem, abychom určitě stanovili chemickou povahu půdy a povahu hornin dotčeného okršku, otázku tu nelze sice kategoricky rozhodovati, ale každý, kdo jen poněkud se obeznámil s květenou alpskou, přesvědčil se, jak mocný vliv má činitel tento na rostlinstvo. Především však je třeba, aby k zajímavé otázce té přihlíželi hlavně ti, kteří chtějí pěstovati rostliny na vysokých pohořích, neboť tu je zřejmo, že mnohé aklimatiční pokusy jediné proto se nezdařily, poněvadž se nehledělo vždy k přirozeným poměrům, za jakých se rostlinám v pohoří dobře daří.*)

*

Úrazy v Alpách roku 1900.

Sestavil Otakar Laxa.

(Dokončení.)

Neštěstí řídkého druhu udála se v létě ve Švýcařích. Dle známé pravdy, že blesk bije do předmětů snadno voditelných, tak zejména do

*) Podrobnějších zpráv o tom dočísti se lze ve spise prof. Dra. Velenovského: „Atlas rostlinstva pro školu a dům“ ve stati: „O rozšíření rostlin na zemi“, a ve spise: „Pflanzenleben“. Von A. Kerner von Marilaun. Zweiter Band: Geschichte der Pflanzen, kterýchžto spisů kromě jiných bylo též hlavně použito.

kovových, musí každému napadnouti, že pikl, opatřený silnou železnou kotvou se špicí a ostřím, stal by se hromosvodem v okamžiku, jakmile by horolezec octl se v mračnech bouře. A proto první nutností je tedy nebezpečný nástroj co možná daleko odhoditi a tiše státi. Zanedbání toho vedlo loni ku dvěma neštěstím.

16. 27. července vystoupil na Dent de Géant francouzský alpista se 2 vůdci ze Chamounix. Při sestupu již hluboce v dolních skalách zasáhla je prudká bouře, takže partie byla zahalena v mračnech. Jeden z vůdců přelezl s turistou ostrou skalní hranu, takže poslední z vůdců jim zmizel s očí. Po nějaké době pozorovali, že lano vyšlo, takže musili v dalším slézání přestati. Po opětovaném volání, proč vůdce Simon nenásleduje, zatáhli silně za lano a to pojednou spadlo volně k jich nohám, jsouc na konci upáleno. Hned vrátili se zpět, než Simon beze stopy zmizel. Za ustavičného blýskání a hřmění spěchali oba co nejspěšněji k Rifugio Torino a odtud s vůdci zde přítomnými ihned se vydali hledati Simona. Teprve druhý den nalezen Simon na ledovci a sice do černa spálen s opáleným lanem. Blesk, piklem přitažený, zasáhl jej a usmrtil, přepáliv zároveň lano.

17. Koncem července při návratu s Montblanku byli bouří zastiženi dva turisté s vůdci pod chatou Grands-Mulets. Blesk ubodil do piklu jednoho vůdce, svezl se po laně, jež přepálil, následkem čehož vůdce se střítil do hlubiny a zahynul. Ostatní se zachránili.

Neznalost cesty vedla loni rovněž k několika úrazům:

18. 14. července při sestupu s Velkého Göllu zbloudili tři turisté a museli skoro celou noc stráviti ve skalách, odkud teprv po 15 hodinách byli salašníky vyvedeni.

19. V září zbloudil soudní úřednik Raming na cestě od Rappenseehütte v Allgäu, spadl a zabil se.

B. Z příčiny objektivní.

Náhlý nečas způsobil loni několik úrazů:

1. Na Croda Grande zastižen byl bouří O. Schuster s vůdcem Zecchinim. O podrobnostech píše Sch. následovně (Mittheilungen D. ö. a. V.):

V sobotu 17. března opustil jsem s vůdcem Giuseppem Zecchinim Primicro Gosaldo, abych vystoupil na Croda Grande di Luna. Odpůldne v blízkosti severního vrcholu dostali jsme se do nečasu, jenž se stupňoval v sněhovou bouři, takže byli jsme k večeru nuceni hledati ochranu pod převislou skalou. Ježto bouře stále více řádila, musili jsme v našem útulku vytrvati až do rána v pondělí. Teprve tehdy počal sestup, který byl stěžován mlhou a novým sněhem. Hluboce dole narazili jsme na nepřekonatelné srázy, jež způsobily nový nocleh pod širým nebem. Konečně v úterý mohli jsme opustiti skály a odpoledne dorazili jsme do Gosaldo". Schuster vyvázl šťastně, však Zecchinimu umrzly některé prsty, jež mu musily býti odňaty, následkem čehož vzdal se živnosti vůdcovské, čímž ztracen jeden z nejlepších vůdců v Dolomitech.

2. Na Reichensteinu u Admontu zahynuli dne 14. října soudní adjunkt Dr. F. Müller a inženýr Pott. Odjeli v neděli ráno z Vídně, a ježto v pondělí se nevrátili, bylo po nich pátráno. Teprve ve čtvrtek nalezl jistý čeledín, hledání se zúčastnivší, ve vrcholkových skalách mrtvolu Pottovu, zatknutou kolmo do úzké pukliny skalní a to tak, že Pott zahynul as udušením; nebylo shledáno na jeho mrtvole žádného zranění. Teprve když pět mužů zatáhlo za lano, vyprostěna mrtvola ze skal. V sobotu konečně nalezena o 4 m výše úplně zasněžená mrtvola Müllerova. Jevila zranění lebky, levé nohy, jakož i krvácení z obou uší. Neštěstí přihodilo se při sestupu, neboť oba turisté se zaznamenali do knihy na vrcholu. Oba byli zkušení lezci, kteří vykonali četné obtížné výstupy a je pravděpodobno, že zbloudili, překvapeni byvše chumelenicí, neboť ten den odpůldne zavládl nečas. A tak místo obvyklou známou cestou, dostali se do obtížných komínů, v nichž zahynuli.

Padání kamenů bylo příčinou předešlého roku opět několika úrazů:

3. Na Mont Cervinu (Matterhorn) byli horolezci zastiženi kameny, při čemž vůdce zabit a dva turisté zraněni. Účastník Rebhuhn popisuje příhodu v „Mittheilungen" takto:

„27. července stoupalo ze spodní chaty na Matterhorn šest turistů s osmi vůdci za nejlepšího počasí. Výstup dál se bez přerušení, pouze časté padání kamenů na jižní straně nabádalo k opatrnosti. Mladý Angličan Slogget dostihl s vůdci Alfonsem Furrerem a Aug. Gentinettou první vrchol; pak následoval jsem ihned se svým druhem Liebetzerem za vůdcovství Severina Auf-denblattena a Josefa Truffera. Když jsme se vrátili na „Schulter", byli jsme v bouřce. Slabé padání krup, jež níže přešlo ve sněžení, dovolovalo nám sestup co možná urychliti. Pády kamení se opakovaly. Tak dospěli jsme na místo, kde se zahýbá do zaledněného kuloaru, který vedl k Furggenskému ledovci; obě poslední partie, které stoupaly mnohem později, byly ještě nahoře. Furrer chtěl právě vkročiti na led kuloaru; Angličan byl na stupních skalní stěny, držen jsa Gentinettou na napnutém laně. Těsně za tímto stál jsem jako první z druhé partie. Tu bylo slyšeti lehké udeření hromu a ne zvláště silné praskání dalo podnět Gentinettovi ku výstražnému volání: „Kamení!" Skrčili jsme se všichni co možno za skály obličejem ku stěně. Hluk rychle pominul. Když jsem se obrátil, nebylo z první partie nikoho viděti. Krví potřísněný pikl Gentinetty ležel vedle mne. Truffer, jenž v úkrytu byl dosti zajištěn, viděl Turrera, který ve své poloze nejméně byl chráněn, jak střítil se do kuloaru a strhl za sebou ostatní, kteří byli s ním lanem upoutáni. Na naše volání zazněla z dola odpověď. Sestoupili jsme co možno rychle kuloarem. Na konci kuloaru spatřili jsme na ledě a v levo položených skalách silné stopy krve a hmoty mozkové. Když jsme dostihli cestu ve skalách, jež v levo vede ku chatě, postřehli jsme za skalní stěnou Gentinettu se Sloggetem, oba zkrvácené a zemdlené. — Gentinetta po pádu hned se zotavil a vzkřísil z mrákot Sloggeta, obličejem v hlenu ledovcovém vězícího a vyprostil jej z odervy. Též vytáhl z pukliny mrtvého Furrera, jehož lebka byla roztříštěna." — Ranění byli dopraveni ochranným sborem do Schwarzseehôtelu a odtud do Zermattu. Mrtvola zabitého vůdce snesena teprv druhý den.

4. 2. srpna vydal se Američan Way se synem a turistou de la Rue na výstup Cima di Rosso v Engadinu. Stoupali bez vůdce z počátku upevněni na laně, později volně. Výstup stával se stále nebezpečnějším pro pád kamení. Pojednou, když nalézali se v úzké puklině, uvolnil se kámen, zastihl mladého Waye a strhl jej do hloubky; hned za nim spadl jeho otec; de la Rue, krom lehkého zranění na ruce, zůstal ušetřen. Pospíšil do údolí; vypravený ochranný sbor nalezl pouze mrtvoly obou turistů.

5. 3. září hodlali čtyři horolezci z Innsbrucku jíti z Gerské chaty na Fussstein a hřeben Olperera. Když chystali se vstoupiti do skal, zaznělo s výše burácení a hned na to následoval déšť kamenné třště, který trval přes ½ minuty. Ačkoli turisté se rychle přitiskli ku skalní stěně, byli přece všichni více méně zraněni na rukou a nohou.

Uvolnění záchytu vedlo k těmto úrazům:

6. 5. června slezl malíř Trapp z Darmstattu se svým přítelem skalní výčněl zvaný „Frau Hitt" v Karwendlu. Při sestupu ztratili oba směr cesty, neboť ležel sníh, a tu zastavil se Trapp, aby počkal na přítele. Leč při tom zachytil se volného kamene a přepadl do hlubiny as 300 m, kde roztříštěnou mrtvolu nalezli mnichovští studenti.

7. Dne 18. července spadli a zabili se V. Weigand z Berlína s vůdcem Moserem při sestupu s Kreilspitze na Königsjoch. O vlastní příčině neštěstí obou znamenitých lezců proslovena na základě šetření domněnka, že Weigandovi utrhl se záchyt a pádem strhl vůdce s sebou.

8. Dne 24. září vystoupili čtyři mnichovští turisté na Elmauerskou Haltspitzi z chaty Gruttenské. Při sestupu zbloudili a jeden z nich, Michl, spadl následkem vylomení kamene a zlomil nohu.

Prolomení se do puklin ledovcových bylo loni často zaznamenáno. Neštěstí přihodila se při přestupování sněhových mostů, jež často přepínají ledovcové praskliny.

9. Na ledovci tschingelském prolomil se 17letý syn vůdce Grindelwaldského jménem Wyss na sněhovém mostě a spadl do pukliny. Byl sice upoután na laně s jistým Italem, než uzel se pádem rozvázal a Wyss z lana vyklouzl. Jiná partie, turistou upozorněna, vydala se hned k místu neštěstí a jeden z vůdců spuštěn po laně do ledovcové pukliny. Nepodařilo se mu však z užící se štěrbiny vysvoboditi stísněného Wysse, který sice žil, ale trpěl již velice zimou. Při další neobyčejně namáhavé záchranné práce nešťastník zmrzl.

10. Tragický skon zkušeného alpisty Dra Schäffera způsoben rovněž prolomením se sněhového mostu. Dne 23. srpna vydal se Dr. Schäffer s vůdcem Offerem o 5. hod. ranní z chaty Gerské, aby vystoupil na Olperer. Překročivše Wildlahnerferner dorazili ku trhlině, kterou vůdce překročil po sněhovém mostě. Následoval Schäffer, jenž se prostřed probořil a jsa s vůdcem upoután lanem, strhl jej do pukliny 80—120 stop hluboké. Dr. Sch. zranil se pouze v koleně, však vůdce při pádu zlomil si ruku i nohu a nemohl se dalších prací zachraňovacích zúčastniti. Dr. Sch. zahalil jej svým pláštěm a položil vedle něho láhev vína, maso a chléb. Pak podnikl pokusy zachraňovací, při čemž propracoval se nejprve 6 m ku předu k místu, kde puklina se náležitě na den rozvírala. „Vystoupil jsem“ — tak sám napsal — „s nevýslovnou námahou a bolestmi výše, ale dvakráte spadl jsem pro zranění na koleně, na stěstí na hřbet. Od půl osmé hod. ráno do 3 hod. odpol. zkoušel jsem zachraňování, až konečně koleno úplně odepřelo službu.“ Při pokusech zachraňovacích vypracoval se Dr. Sch. až na 5 m od povrchu ledovce a dosáhl na ledové stěně dosti širokého výstupku. Zdá se, že zde mu síly vypověděly službu a převislá stěna ledovcová veškerý výstup učinila nemožným. A nyní „dříve než se v puklině setmělo,“ sedl si ku psaní své manželce a dítkám. Vylíčil sám krátce příhodu a dodal, aby vyplatili „vdově vůdce 1000 K.“ Poslal pozdravy svým příbuzným, přátelům, známým i svým pacientům, poznamenal příkazy soukromé, ustanovení o svém pohřbu, připojil podpis a slova již třesoucí se rukou psaná: „Bůh Vás žehnej!“ A tak vysílen, spánkem přemožen, dokonal v ponurém zákoutí alpském. Dr. Sch. nalezen po dlouhém hledání teprve 5. září. Tělo vůdce teprve druhý den.

11. 4. října zahynul student Trechsel a vůdce Reichen při sestupu s Morgenhornu. Dle jedné zprávy zasaženi byli lavinou, dle jiné probořili se do ledovcové pukliny, neboť jich mrtvoly byly v ní nalezeny.

Laviny zničily nezaviněně dva lidské životy:

12. 29. listopadu zastiženi byli lavinou u Graunu v Tyrolích tři tamní mladíci při přechodu (do Engadinu) zvaném „Schartl“; dva z nich Pattschneider a Maas strženi byli do hlubiny a zahynuli, třetí se zachránil.

C. Z příčiny neznámé.

1. V červnu spadl ve skupině Churfirstů důstojník Schissli do sněhové trhliny a těžce se zranil.

2. 3. června sřítil se při sestupu se Säulingu u Füssenu turista a těžce se zranil. Byl s největší námahou dopraven svým druhem do údolí.

3. Téhož dne spadl na Cornettes de Bise u Ženevy mladík jménem Thinaud a zabil se.

4. 4. června slezli studující Klette a Scheer prostřední vrchol Watzmanna, kde zapsali se do knihy. Při sestupu spadli a mrtvoly jich, ač pátráno bylo pilně po zmizelých, nalezeny teprve 20. června v těžko přístupných skalách údolí Wimbašského.

5. 10. června zabili se při sestupu s Mürtschenstocku studující Koppelhuber a Sallinger.

6. Ve skupině Silvretty zahynul na ledovci vůdce Godli.

7. Na ledovci Saas-Feeském (Wallis) nalezli pastýři mrtvolu jistého studenta.

8. Na Natterriegelu u Admontu zahynul pastor Füllkruss ze Sas. Podnikl dne 22. června výstup na Natterriegel, a od té doby byl pohřešován. Pá-

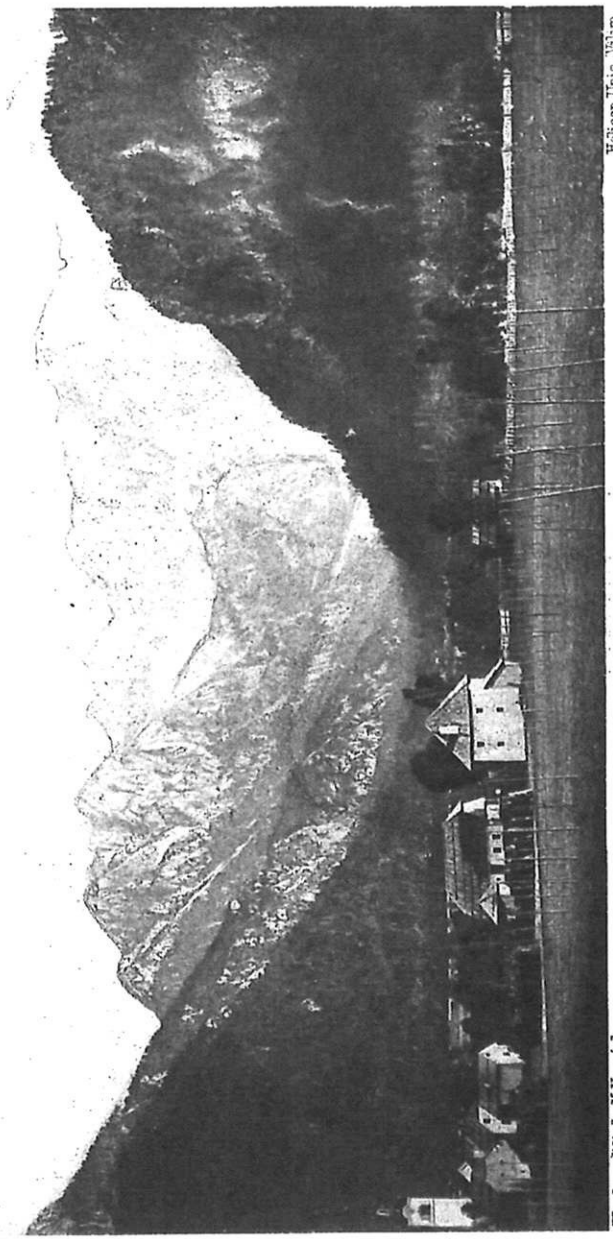

Heliogr. Unie-Vilím.

Savinské Alpy nad českou chatou.

Dle fot. p. řiditele K. Hrazánka.

trání zůstalo bez výsledku, ani mrtvola jeho nenalezena. Z té okolnosti, že téhož dne strhla se bouře a nečas potrval, souzeno, že mrtvola byla přívaly odplavena a nánosem pokryta.

9. Student z Lausanne, jménem Mohaupt, hodlal vystoupiti na Velký Bernard, spadl však se skalní stěny a zabil se.

10. Dne 26. července spadli při sestupu s Weisshornu Angličané Berand, Corry a Cooking a musili stráviti noc ve skalách. Druhý den pokusil se jeden z nich o další sestup, při čemž však spadl a zabil se. Ostatní musili na hoře znovu noclehovati a teprve 28. července byli záchranným sborem z těžké situace vysvobozeni.

11. Dne 29. července spadl s pohoří Rosszähne strojní zámečník Weihrauter z Bolzana a těžce se zranil.

12. Se skalní římsy vedoucí na Hoher Dock spadl 14letý gymnasista Schandelbauer a těžce se zranil.

13. Dne 27. srpna spadli studující Hugo a Emil Lamplové na Steinkaršpici v Nízkých Taurách a zabili se.

14. 14. října sřítil se na Stockhornu turista Köhler z Frankfurtu a zabil se.

*

Loni byli v Alpách stiženi úrazy 132 lidé, při čemž 81 jich zahynulo. Z toho připadá na úrazy ve Vysokých Alpách 84 případy vůbec a z těch 48 končilo smrtí.

A tyto byly způsobeny:	úrazy vůbec	zabito
slepou odvahou	4	3
neopatrností	35	17
příčinami objektivními	26	15
příčinami neznámými	19	13

Oproti loňskému roku se čísla poněkud zvětšila, neboť zahynulo

	na poloalp. turách	ve Vys. Alpách
roku 1899.	21	41
roku 1900.	33	48

Ze subjektivních příčin přihodilo se ve Vysokých Alpách r. 1899. celkem 22 úrazů, z těch 16 končilo smrtí. Roku 1900. zaznamenáno však 39 případů a z nich 20 bylo smrtelných. Nejvyšší číslo připadá ovšem na případy z neopatrnosti a nezkušenosti plynoucí. Tehdy vůdce koná platné služby. Proto povšimněme si, jaký vliv měl vůdce v loňských případech úrazů, způsobených neopatrností.

A tu patrno, že	postiženo úrazy	zahynulo
za přítomnosti vůdce	20	11
ve společnosti	12	3
sami	3	3

Čísla tato by ovšem mluvila pro bezúčelnost vůdců. Než přihlédněme blíže k jednotlivým případům. Vidíme, že neštěstí na Stickle Pleiss a Grasleitenthurmu zavinilo neprozřetelné jednání turisty, dále katastrofa na Titlisu způsobena nedostatečnou tělesnou způsobilostí horolezcovou, konečně neštěstí na Langkoflu, Kesselkopfu a Barre des Ecrins plynula následkem spoření s vůdci.

První podmínkou k vykonávání horských výstupů je tělesná schopnost. Dále nutno uvážiti svou vyškolenost; není-li tato pro obtížnější výstup náležitá, nutno vzíti vůdce a dle obtíží se naskytujících třeba nejméně pro každého účastníka jednoho. To platí i tehdy, zavládlo-li takové počasí, že výstup musí býti co nejrychleji proveden. Je-li přibrán vůdce, tu nutno jeho rad poslouchati. Zanedbání uvedených okolností nelze klásti na vrub vůdce, neboť tehdy stává se ochrana jeho illusorní. Dlužno tedy případy ty z úvahy vypustiti. Tím dospíváme k resultátu, že nehody, kde vůdce měl vinu, udály se tři a z těch jenom v jednom případě přišel turista k úrazu, v ostatních zahynuli vůdcové sami. Jsou to dva

případy způsobené udeřením blesku a jeden neopatrností vůdce, jenž — jsa nezajištěn — turistu pustil napřed. Jsou to poklesky z nedostatečného vyškolení plynoucí. Dále není známo, byli-li zmínění vůdcové autorisováni, prodělali-li školu, kde na podobné okolnosti bývají upozorňováni.

Počet úrazů z příčin objektivních, tedy nezaviněných (15) se valně nezvětšil oproti roku 1889., kdy napočítáno jich 14. Přihlédneme-li k nim blíže, shledáváme, že zahynuli:

náhle zavládnuvší nepohodou	2 lidé,
padáním kamenů	3 „
uvolněním záchytů	3 „
prolomením se do ledových puklin	5 lidí,
lavinou	2 lidé.

S uvedenými nebezpečími objektivními nutno při horských výstupech počítati. Velice přispěla k jich počtu loňská, dlouho trvající zima, častý nový sníh, zakrývající pukliny ledovcové a způsobující snadno laviny. Nečas, panující v teplých měsících, způsobil rychlé větrání skal, s čímž spojeno je uvolňování se kamení vůbec.

Zajímavo, že loňského roku vykazují Alpy východní vyšší číslo úrazů než západní. Tak ve švýcarských Alpách přišlo loni k úrazu 49 lidí, z těch 37 se zabilo, kdežto ve východních postiženo 83 lidí, z nichž 44 zemřeli.

Z toho vidíme, že loni Alpy východní byly asi lezci více navštíveny než západní, což možno vysvětliti odvrácením proudu turistů ze Švýcar na výstavu pařížskou.

*

Ze Slovanských Alp.

Schema k příloze, heliografické reprodukci části Saviňských Alp v okolí české chaty.

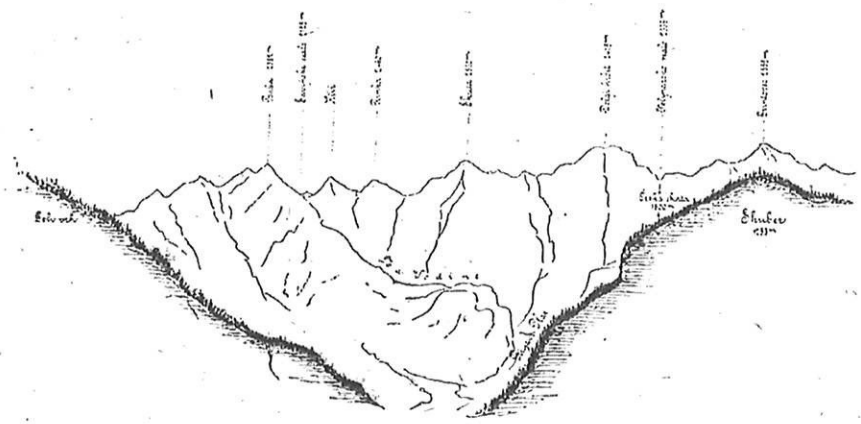

Přílohu v reprodukci heliogravurou mohli jsme vydati laskavostí pana vrchn. ředitele Karla Hrazánka, jemuž vděčni jsme již za mnohé jiné práce pro odbor vykonané, i přispěním váženého člena odboru, který značně hradil výlohy reprodukce. — Přesné schema je prací pp. profesorů Dra. K. Chodounského a inženýra A. Štěpána. — V popředí našeho obrázku

viděti část obce Jezerské, ležící pod svahem Jezerní hory; mezi Golim Vrhem a Skuberem pak skýtá se oku průhled do údolí Jezerní Kočny, nad kterým vypíná se hlavní západní řetěz Saviňských Alp od Rinek ke Grintovci. V levo od úbočí Skubera zříme skalní výstupek Horních Ravní, blíže kterého vede stezka naše na Mlynarské sedlo, odtud na pravo na vrchol Grintovce. Od české chaty, jejíž poloha na reprodukci je označena, vede naše nová stezka, horní částí Rujevého Plazu a nahoru po svahu na Vodine k Saviňskému sedlu. — Heliogravura podává jen ve slabém odlesku část nádherného obrazu, který poskytuje návštěvníkům údolí Jezerské. Kdo přijde do něho a vidí je celé, kdo uzří srázy skalní k severu, jichž formace vybízí ke srovnávání s nejproslulejšími končinami alpského světa, kdo shlédne líbeznost údolí celého, potvrdí nám, že pro první českou chatu vybrali jsme okolí, jemuž vyrovná se málokteré místo alpské.

Hacquet, který v letech 1781.—1783. podnikl cestu z Dinarských do Julských, Karnských, Rhaetských a Norských Alp, setkal se v Julských Alpách s lidmi, kteří byli skoro 100 let staří a byli dosud tak dobří chodci jak on sám. Vysvětluje to tím, že horalé žijí v dobrém vzduchu, že mají dobrou vodu, že pracují stále, a připomíná v díle, které o cestě této vydal, že stěží nalezne se národ, který by měl tak četné starce a stařeny. Také podotýká, že horal v Julských Alpách není vydán nemocem, jakými končí měšťák; horal dosáhne vysokého věku lehce a rozloučí se se životem také lehko, bez bolesti a dlouhých nemocí.

Práce v tunelu bochyňské dráhy u Bystrice Bochyňské pokročily v únoru tak daleko, že se strany bochyňského údolí provrtáno bylo v únoru skoro 200 m; tolikéž práce bylo provedeno s druhé strany od Podbrda.

Oroženovu chatu Slov. Plan. družstva pod Črnou Prstí blíže čarokrásného jezera bochyňského navštívilo loňského roku 9 českých turistů. Celkový počet návštěvníků byl 44. Doufáme, že letošní rok zaznamenáme značnější počet Čechů; návštěva z Bochyně i od Bledu je pohodlna a výhled z Černé Prsti na jižní a střední Alpy i na moře jest úchvatný.

Odbor D. Ö. A. V. v Běláku bude stavěti letošního roku novou chatu pod Višem nad údolím Krnice a nazve ji chýši Findeneggovou. Nová chata bude postavena výše než stará; tato bude zbořena. (O Findenigovi viz čtenář články p. Dra. Růžičky: „Skupina Višská“).

Deschmannova chata D. Ö. A. V. pod Triglavem měla r. 1900. menší návštěvu než v letech předešlých. Vysvětlujeme si úkaz ten: minulého roku byla zřízena Slov. Plan. Družstvem nová stezka k výše položené chatě družstva na Kredarici, odkud výstup na vrchol Triglavu trvá $^3/_4$ hodiny až hodinu, tedy jen asi polovici času jako z chýše Deschmannovy, a kromě toho i mnoho německých turistů přesvědčilo se v předešlých letech, že pobyt na Kredarici je pro každého turistu příjemným.

Výstup na Mangart. Tura částečně nová. Horolezecká črta od O. Laxy. „Obrázková Revue“ 1901. Článek líčí topografii Mangartu, výstup od jezer k Mangartské chatě přes sedlo Travnické, a pak vlastní slezení hory. Blízko vrcholu na východní straně hory objevena Drem. Růžičkou nová varianta; proniknuto totiž komínem z drolivého skalí sestávajícím a uskřinutým balvanem shora uzavřeným, pod kterým se provinuli, na to po rozbrázděném ostrém hřebenu velmi exponovaně dosaženo vrcholu. Sestup stejnou cestou vykonaný poskytl následkem mlh několik malých dobrodružství. Líčení jest názorné, prosycené barvami a životností. Pan Laxa jeví talent, který nás s dychtivostí nechává očekávati jeho popis skupiny Mangartské ve výroční zprávě ohlášený, jak doufáme, neméně zajímavý než úvahy Dra. Růžičky o skupině Višské. Ku článku jsou přidány obrázky dle fotografií, jak se zdá, původních, vyjma dva pohledy na Mangart (od 1. a 2. jezera). Škoda jen, že schází v článku krásně líčený pohled na Mangart od Predelu.

Amos.

*

Cesta, vedoucí k chatě arcivévody Otty na Raxalpě, nazvaná „Thörlweg“ bude letos sekci rychnovskou (Reichenau) něm.-rak. Alpenvereinu zlepšena tím, že několik příliš příkrých serpentin bude přeloženo. Ex.

Nové cesty v Zillerthalu. Odbor gerský (Gera) něm. rak. Alpenvereinu zamýšlí v tomto roce přestavěti cestu zvanou „Wildlahnerweg“ a zříditi spojku mezi chatou na sedle pfitškém přes Alpeinerscharte k chatě gerské. Ex.

Odbor něm. rak. Alpenvereinu v Úži (Ausee) upravil loni značky na cestách na Losar (1836 m), Sarstein (1793 m), Zinken (1856 m), Sandling (1716 m), Wildengörsl (2035 m) a Röthelstern (1610 m) a hodlá letos označiti cesty z Almbergu (2 hodiny od Grundelsee) přes Brunnwiesalpu na Woising (2067 m), asi 4 hodiny, a z Bladalpy na Schönberg (2063 m), asi 7 hodin ze Staré Úže. Ex.

V Tyrolích byla dokončena stavba silnice umbrailské přes Wormsské sedlo — odbočka z jižní strany silnice stilfské do Santa Maria. — V létě pak bude v Dolomitech otevřena silnice z Ennebergu přes Campolungo do Buchensteinu.

*

Některé zimní výstupy v záp. Alpách.*)

V údolí **Isèrském** byly v druhé polovici ledna neobvykle velké mrazy, jež dosáhly až —24° C; v kraji tak jižním objevuje se temperatura taková jednou za mnoho let. Několik dní před největším chladnem, a sice 12. ledna přešla italská partie z Notre-Dame de Rhêmes, obce položené jihozápadně od Aosty, přes sedlo de Rhêmes-Calabre (3101 m) do údolí Isèry; na zpáteční cestě zastihly ji neobyčejné mrazy.

Na Caire des Conques (2720 m) a na Cime de Baus (3067 m) v přímořských Alpách vystoupila poprvé v zimě francouzská společnost s vůdcem Plentem 24. ledna t. r.

V okolí Pralognanu v Savojsku vystoupili lovci kamzíků ve dnech 15. až 17. ledna na Aiguille de la Glière (3433 m) a na Pointe Réchasse (3223 m). Výstup na Aiguille de la Glière jest i v létě těžký. — 25. ledna vystoupil inženýr Lunzin s vůdcem Favrem do „cirque du David“ (2250 m).

Na Breithorn (4171 m) ve skupině Monte-Rosy vystoupila slečna Crettierova z Amsterdamu 27. prosince 1900. Sníh nebyl pevný; proto bylo třeba z Theodulské chýše na vrchol a zpět 10 hodin času.

Na Gran Paradiso (4061 m) dostoupila četnější společnost 13. prosince 1900. Duchovní pp. Henri a Bionaz upevnili na vrcholu kovovou desku na paměť výstupu při počátku nového století.

Přímořské Alpy byly do 7. ledna prosty sněhu do výše skoro 2000 m, ač právě několik dní před tím napadlo ho i v Marseilli mnoho. Potom však padlo sněhu mnoho; na nevysokém sedle Sainte-Anne byly ho 2 metry. Nastala zima neobyčejná v těchto končinách; v údolích bylo až —14° C., u observatoře na Mont-Monnier —25° C. Řeka Estéron zamrzla; mnozí obyvatelé tamější dosud neviděli ledu. — Také v únoru, kdy sněžilo nejen v Italii a ve Španělsku, ale i v Alžíru a v Palmě (kde sníh byl obyvatelstvu neznám), pokryly se Alpy přímořské silně sněhem.

Koncem prosince slezeny byly italskými turisty Monte Mongioje (2631 m) v ligurských Alpách, Monte Meta (2241 m) v Abruzzách a Torre di Lavina (3308 m) v Grajských Alpách, dále sedlo Theodulské nad Zermattem (3324 m), hranice Švýcar a Italie.

*

Různé zprávy.

Rakouský klub turistů, který měl roku 1900. skoro 9000 členů, má v příjmech za rok ten: Nájemné ze svého domu pod Raxalpou 1600 K, z chýží (vlastně malých hotelů) pod Schneebergem 3600 K. Také z mnohých jiných chat má klub značnější příjem na nájmu. Za časopis svůj vydal klub 18.300 K, přijal však za předplatné a inserty 4365 K.

Německorakouský alpský spolek má ve svých sekcích v Čechách 1448 členů. Sekce pražská má 430 členů, odbor v Aši 122, v Boru 72, v Chebu 120, v Liberci 140, v Teplicích 227, ve Warnsdorfu 337 členů. — V počtu 1448 členů z našeho království není čítáno několik set alpistů, kteří jsou členy jiných odborů a jiných spolků, hlavně rakouského klubu turistů.

Členové mnichovského akademického odboru D. Ö. A. V. podnikli loňského roku v Alpách bez vůdců 1918 výstupů; z tohoto počtu bylo 115 výstupů, které dosud nebyly konány. — Za rok 1899. podniknuto bylo bez vůdců 1800 výstupů, z nichž bylo 54 úplně nových.

Simplonský tunel. Dle zprávy, kterou podal ředitel dráhy Jura-Simplonské, pan Dumur švýcarské vládě, bylo prokopáno do konce září 1900. s obou stran přes 6 kilometrů; na severní straně 3735 m (z toho úplně hotovo 2287 m), na straně jižní 2392 m (klenba úplně hotova do 1450 m). — Dle další zprávy pokročily práce do konce ledna 1901. takto: Z jižní strany provrtáno dosud 3506 m, ze severní 4318 m, dohromady tedy 7624 m. Za měsíc leden pokročeno o 357 m, a sice z jižní strany o 156 m, ze severní o 199 m.

O periodickém postupování norských ledovců časopis „Naturwissenschaftliche Rundschau“ (1900. číslo 1.) dle Norges geologiske undersgelse 1900., čís. 4.) přináší tuto zprávu: Norské ledovce počaly silně postupovati okolo roku 1700., což trvalo až do r. 1743.—45., při čemž mnoho selských statků bylo zničeno. Po roce 1750. ledovce norské značně ustoupily, tak že konec ledovce Nigardsbrae v létě 1899. o 2000 m vzdálen byl za koncem morény z roku 1750, kdežto ledovec Boiumsbrae ve Fjerlandu od r. 1743. do r. 1899. o 1850 m se zmenšil. Avšak ustupování v tomto století nebylo nijak pravidelné, nýbrž bylo přerušováno malými postupy v před. Tak počal na příklad Boiumsbrae r. 1868. růsti, dosáhl svého maxima okolo roku 1870., až do r. 1880. ho ubývalo, od r. 1880. až do r. 1888. zase se zvětšoval a od té doby ustupuje; při tom byl za minima 1867. větší nežli za maxima 1888. Dle toho rozeznávají se tudíž dva způsoby periodického postupování ledovců norských, totiž veliké kolísání, k němuž je potřebí nejméně 200 let, a menší, které netrvá déle nežli dvacetinu periody velké; doba malých kolísání u ledovce Boiumsbrae trvala po roce 1867. 16—18 let. Podotknouti však sluší, že ledovce, vycházející od sněžného pole Folgefonnského v 60° s. š. v tomto století jinak se jevily nežli ostatní ledovce norské, ježto ledovec Buarbrae až do r. 1879. mocně pokračoval a od té doby ustupuje. N.

K. Drož „Na Montblanku“, fenill. „Nár. Listů“, 26. února 1901., nepodává popis výstupu na Montblank, jak by se dle nadpisu mohlo souditi, nýbrž pouhé líčení milionkráte okoukaného pohledu na Mer de glace s Montenvertu. Pan D. má obratné cestopisné péro a jeho líčení nepostrádá zábavnosti, ba i vzletu; že do něho vkládá řádky poučné, bylo by zajisté jen chvályhodno. Bohužel, otázka pohybů ledovcových, již pan D. vykládá, jest tak komplikovaná a, jak známo, stále předmětem obsáhlých studií, že několika řádky, k tomu neodpovídajícími přítomnému stavu vědy, nestane se bližší porozumění širších vrstev. V takovém případě nastává možnost zmatení i suggesce nesprávných názorů, k čemuž dilettantismus, u nás, žel, ze všech koutů bující, nejčastěji zavdává podnět. Poněvadž nám na tom záleží, aby na alpism bylo pohlíženo jako na vážný kulturní element, na seriosní působiště a ne hříčku, vyslovujeme přesvědčení, že o vědeckých otázkách s ním souvisejících nejlépe poučování přenechati odborníkům, neboť při nedostatku přehledu oboru, o nějž jde, nastává nebezpečí nekritického, jednostranného opakování z lektury více méně nahodilé. R.

Berlínská sekce D. Ö. A. V. doporučuje pro alpské tury pokusy s lanem, které zavedeno je v berlínském hasičství. Lano to tkáno je z 22 pramenů, otočených kolem „duše“, totiž šňůry, která probíhá celým lanem; je dle zkušenosti loni v Alpách nabytých velice pevné, nekroutí se ani suché, ani mokré a snese 600 kg. Váha jeho je menší než váha lana manilského, jehož se užívá všeobecně; také je lacinější. Odbor dosud ovšem nemůže udati, jak dlouho lano vydrží. (Dotazy budtež adresovány civ. inženýrovi Wielantovi v Berlíně SO. 33. Köpnikerstrasse 25a).

V loňském „Alpine-Journalu“ uveřejněny byly dva články o Pyrenejích. V prvním líčí Harold Spencer zajímavou turu v hlavním pásmu, z níž vysvitá,

*) Pro jinou látku opozděno.

že dosti vrcholků pyrenejských není ještě známých, že nedostatek stezek, vůdců, pohoštění je mnohde takové jako v největší části Alp před 30—40 roky. Na delší tury horské je nutno ještě dnes mnohde nositi stan a potraviny na delší dobu. — Henri Brulle líčí výstupy v horách Gavarnských, kterým Ami Boué přirovnával Saviňské Alpy nad údolím Logarským. Hory Gavarnské nazývá Brulle rájem pro lezce skalní.

Odbor švýcarského alpského klubu v St. Gallen slavil loňského roku 80. narozeniny svého velice činného člena pana Zollikofer-Reitmanna, který od svého mládí konal těžké tury v horách a ještě nyní je statným chodcem. Odbor má mezi 302 členy 15 členů, kteří k němu náležejí nepřetržitě z let šedesátých, mezi nimi kromě několika členů panovnických rodin také Karla I., krále rumunského.

Alpine Majestäten und ihr Gefolge. Mnichov. 1901. Nová, čistě obrázková publikace, jež bude míti v měsíčních sešitech po 23 obrazech z Alp. Reprodukce fotografických obrazů jsou nádherné. Dílo má státi se ikonografickým atlantem celých Alp. Ježto fotografii v horách nepřipadá význam pouze umělecký — s tímto tvrzením jsme se i v našich denních setkali — nýbrž namnoze i vědecký, účelům geologie a zeměpisu (orografie) slouží, vítáme toto dílo, které i absolutnímu turistovi a horolezci bude vydatnou pomůckou pro orientaci při vlastních túrách. Dočkáme se něčeho podobného pro naše Alpy? R.

*

Zprávy spolkové.

Valná hromada Slov. Pl. družstva v Lublani konána byla dne 15. března za předsednictví prof. Fr. Orožna, jenž podal v proslovu svém zevrubný přehled o činnosti v minulém 8. roku, poukazuje na čilý ruch, jaký rozvíjí spolek, který přispívá značně ke kulturnímu i národnímu zvelebení slovanského jihu. Vzdal srdečné díky odborům, kterých jest dnes sedm: český, kamnický, kraňský, radovljišský, saviňský, sočský a ziljský. Vzpomínaje loni zemřelých členů, mezi nimi tak záhy zemřelého Dra. Karla Chodounského ml., vyzval shromáždění k uctění památky jejich. — Jednatel p. Hauptman přednesl na to jednatelskou zprávu, dělící se ve zprávu o činnosti ústřed. družstva a o činnosti jednotlivých odborů. Družstvo má 1333 členů. Nově se ustavil ziljský odbor pro Korutany vedením pana Knafelca. Výbornou činnost prokázal český odbor upravováním celého systému stezek v Grintovském pohoří a postavením české chaty na Ravních, která je nejkrásnější ze všech spolkových chat. Radovljišskému odboru podařilo se dostati v majetek Tomzovu chatu na Begunjšici, sočský odbor postavil na Krnu ochrannou chatu, jež se letos otevře. Kamnický odbor rozšířil loveckou chatu u Kamnické Bistřice pro turistické účely, saviňský odbor založil turisticky významnou stezku Turským žlebem, kraňský odbor pak připravuje stavbu chaty na Storžici. Ústřední výbor podporoval finančně z uvedených podniků stavbu chaty na Krnu a zřízení stezky Turským Žlebem, dále dal vystavěti na Artvižách poblíže Divači útulnu a připravil vše potřebné ku postavení rozhledny na Javorniku, která se letos vystaví. Ústředním výborem byla pak loni vystavěna nákladem 1000 korun cesta z Mojstrany, která umožní dlouho postrádané spojení Mojstrany s rozkošným údolím Vintgarským, podporoval kovně stavbu mostu přes Savu u Javorníku. Tolik o nových podnicích spolkových, dosažených uplynulého roku. — Počet spolkových chat vzrostl na 16, počet to jistě značný v nedlouhé době 8letého trvání spolku. Spolek má v společenském životě význam oživujícího faktoru; jeho výlety jsou oblíbené; nejznamenitější byl výlet k otevření české chaty v památný, nezapomenutelný den 26. června. Spolkových večírků bylo 7, na nichž přednášeli třikrát notář p. Plantan o Skandinavii, prof. Orožen o Krnu a pak o slovinském Štýrsku, řídící učitel Šťastný o Kavkazu, katecheta Mlakar o turistice ve vysokých horách. — Dle zprávy pokladníka p. Ogorelca činily příjmy ústředního spolku 7424 K 19 h, výdeje 7057 K 93 h, přebytek 366 K 36 h. Veškeré příjmy celého družstva činily 22.845 K 21 h, výdeje 21.766 K 81 h, přebytek 1078 K 40 h. Spolková aktiva činí dnes 62.642 K 61 h (chaty atd.), pasiva 20.240 K 51 h. — Události

shromáždění bylo jmenování čestných členů. Jménem ústředního výboru promluvil spolkový předseda prof. Orožen o zásluhách, jakých si získal o družstvo výbor českého odboru, oceňuje činnost jednotlivců o rozkvět odboru, který representuje český národ čestně na poli, na kterémž se tak krásně prokázala činně idea česko-slovinské bratrské vzájemnosti. Vzpomněl pak i českých paní a dívek, družících se k společné činnosti v českém odboru vedením pani Prachenské, činnosti, která se především manifestovala v práci pro českou chatu. Jednohlasně přijat byl návrh na jmenování pánů univ. prof. Dra. Karla Chodounského, kr. zemského rady Dra. Boh. Franty, kr. zemského rady Leop. Mareše, zemského advokáta Dra. Stan. Prachenského a jeho choti paní Anny Prachenské čestnými členy Slov. Plan. družstva. — Následoval referát Dra. Foerstera o změně spolkových stanov. Stanovy byly důkladně revidovány se zřetelem ku vývoji družstva. K návrhu českého odboru přijato bylo také ustanovení, že akademikové platí jen polovici členského příspěvku a že jsou sproštěni platu zápisného; přijetím návrhu tohoto bude zajisté přivábeno do spolku dorost mladých alpistů. Změnou stanov rozšířena byla dále práva odborů a přesně stanoven poměr jejich k ústřednímu družstvu. Dále ustanoveno, že družstvo se rozejde jen tehdy, má-li méně členů než 20. a že spojiti se může s jiným slovinským družstvem, které má stejný účel. — Z volných návrhů zmíniti se jest o resoluci navržené p. ryt. Bleiweisem, kterou se ukládá výboru, uspořádati v měsíci září spolkový výlet do Dalmacie, Bosny, Hercegoviny a Černé Hory.

—oe—

Saviňská podružnice, tento čilý odbor Sl. Pl. družstva, který tak horlivě pracuje vůdcovstvím předsedy svého p. Fr. Kocbeka o povznesení turistiky Saviňských Alp, konala valnou schůzi 10. února v Ljubnu. Přítomni byli členové odboru z Ljubna, Gorního Gradu Lučí, Sv. Františka a Okoniny. Příjem za minulý rok byl 3177 K, vydání 3171 K. Čistého jmění má odbor 9840 K. Záslužnou práci milé podružnice vidíme každý rok a těšíme se z pokroků její co nejvřeleji.

Podíly soukromé půjčky členů Č. odb. S. A. D. na stavbu české chaty pod Grintovcem. Jakkoli štědrost, se kterou scházely a posud scházejí se příspěvky na českou chatu, zasluhuje všeho uznání, nestačí přece výtěžek jich k uhrazení celého stavebního a zařizovacího nákladu, a značná část jeho musila kryta býti výpůjčkou. Výbor dnes může s potěšením konstatovati, že splacení pohledávek těch z pravidelných příjmů spolkových nezpůsobí obtíží, bude-li jen možno rozvrhnouti je na delší řadu let. Z té příčiny vypsal soukromou podílní půjčku mezi členy odboru po příkladu jiných spolků alpských, které prostředky na podniky ještě mnohem nákladnější tímto způsobem opatřily. Vyzvání k upisování půjčky podílní setkalo se mezi členstvem naším se značnou ochotou a do dneška upsáno jest přes soukromý ráz celé akce již přes 100 podílů. Bylo by věru záhodno, aby plným zdarem upisování zabezpečila se odboru našemu nejen naprostá neodvislost finanční, nýbrž i možnost, aby v brzku opět mohl věnovati se dalším úkolům v Slovanských Alpách. Podíly jsou 20korunové, v desíti letech dle čísel slosovatelné a až do slosování 4% zúročitelné. Přihlášky přijímá pokladník odboru p. Dr. St. Prachenský.

Společenský večer, konaný 7. března ve výstavním sále „u Štajgrů", byl navštíven tak četně jako málokterý dosavade. Naše alpská společnost nemůže se již směstnati v sále malém, a zvláště ne při programu, jaký byl o posledním večeru. Pan setník P. Blažek je znám jako výtečný causeur, slečna Eugenie Julišova je výbornou žačkou profesora Kâana z Albestu a p. K. Schmaus znám je našemu obecenstvu již z Umělecké besedy jako znamenitý interpret písní českých; proto nedivili jsme se, že návštěva byla veliká. — Přednáška pana redaktora Blažka „Paběrky ze Saviňských Alp a z cesty do Paříže" od počátku do konce znamenitě bavila a z toho, jak sledována byla s napnutím, provázena častým potleskem a radostným veselím, bylo lze poznati, že pan přednášející zavděčil se všem. Jakkoli poutalo vše, co pověděl pan setník, pokládáme za nejlepší část ze všeho pěkného, co nám pověděl, líčení dnů, které zažil v horách Saviňských a v Jezeru. Nadšení, jež vytrysklo z dojmů nad unášející přírodou, bylo otepleno vřelostí vzpomínek osobních a není divu, když posluchačstvo vzdalo po skončení dlouhou, velkou pochvalu. — V programu koncertu uvítali jsme s radostí po dlouhé době skladby váženého přítele odboru pana prof. Kâana z Albestu. Slečna Eugenie Julišova zahrála skvěle na piano Barca-

*

rollu a Tarantellu prof. Kàana, pan K. Schmaus zazpíval pak s velkým úspěchem jeho „Rybáka“. Jemné, velecenné skladby pánĕ profesorovy vítáme vždy co nejvřeleji. — Také přednes „fantasie na Oněgina“ od Pabsta, písní „Jen výš, ty zlatý červánku“ od Curschmanna, „Shledání“ od Löwe „Lásky máj“ od Bekkera a blafáckých, bechyňských i jiných národních písní měl úspěch velký.

V den koncertu, pořádaného ve prospěch české chaty akademiky Smíchovskými dne 21. března, svištěla od božího rána nejhorší pliskanice, po ulicích rostlo bláto a rozlévaly se louže, tak že, kdo nemusil, ani z domu nepáchl — a přece se velký koncertní sál, v němž bylo 300 sedadel, naplnil na důkaz, jak vábil program a jakou silu přitažlivou má každý podnik našich akademiků. Průběh večera byl animovaný a povznešený; z účinkujících jmenujeme proslulou již dnes virtuosku slečnu Irmu Löwovou (žačku prof. Kàana z Albestů) zjevu ztepilého a krásného, která s bravurnou precisností a s hlubokým porozuměním interpretovala Schumanna, Chopina, J. z Kàanů a Smetanu. Pan K. Bastl, virtuos na housle i vzácný učitel, okouzlil všechno obecenstvo koncertem Paganiniho do D-dur, suitou pro housle vlastní skladby i Nachézovým Cikánským tancem. Pan Adolf Polívka, mistr violoncella, vyvolal po každém vystoupení bouři applausu; — věru by těžko bylo povděti, kdo z účinkujících měl větší podíl v hlučných ovacích. Skladby p. K. Bastla, zejména trio, zajisté oceněny budou odborníky, my konstatujeme ponze naprostý jejich úspěch. Průvod klavírní obstaral s nevšední dovedností a s nejvyšší delikatessou p. Hanzlík. Mluvčí akademiků p. architekt Bartošek připomenul průběhem koncertu, že večer ten uspořádán na paměť věrného druha, zesnulého Phil. Dra. K. Chodounského. — Odbor náš je vřelými díky zavázán za uspořádání koncertu čilému kruhu akademiků Smíchovských, z jejichž středu skoro výhradně se skládá naše studentská četa alpistická. Voláme jim srdečné „Na zdar!“

—k—

Dary knihovně české chaty. Paní Ludmila Schmaltová darovala knihovně 40 svazků „Matice Lidu“; p. prof. Fr. Nekut daroval svůj spis: Chýnovská jeskyně v Pacové Hoře na Táborsku.

Časopis „Cyklista“, orgán české ústřední jednoty velocipedistů uveřejňuje pro informaci účastníků letošního výletu Č. Ú. J. V. mezi Slovince řadu článků p. Dra. Fr. Kulhavého, jednajících o slovanských Alpách, psaných velice vřele i věcně, jimiž bez odporu vzbuzen bude v kruzích cyklistů značný zájem pro nádherné slovinské hory. — Členům našeho odboru sníženo bylo výborem Č. Ú. J. V. předplatné na „Cyklistu“ na 5 K ročně.

Noví členové odboru:

Pan K. Vaňouček, inženýr zem. výboru v Praze,
„ Josef Šťastný, lékárník v Praze,
„ Em. Binder, účetní a kustos přírodověd. klubu v Praze,
„ Josef Tesař, profesor c. k. gymnasia v Praze,
Ct. odbor klubu českých turistů v Německém Brodě,
Ct odbor klubu českých turistů na Mělníku,
pan Fr. Franěk, krejčí v Praze,
„ Otto Schreiber, lékárník na Žižkově,
„ Fr. Šafařík, stavitel v Praze.

Další výkaz o příspěvcích na českou chatu:

Ct. Odbor klubu českých turistů v Plzni	20	K	— h.
Ct. Odbor klubu českých turistů v Jičíně	7	„	72 „
Ct. Odbor klubu českých turistů v Králové Dvoře	12	„	— „
Ct. Obchodní záložna v Praze	10	„	— „
Ct. Odbor klubu českých turistů v Rychnově	10	„	— „
Pan Ant. Kabele, c. k. naddozorce finanční stráže v Lenešicích	2	„	— „
Slavný okresní výbor v Mladé Boleslavi	5	„	— „
Slavný okresní výbor v Karlíně	10	„	— „
Ct. odbor klubu českých turistů v Ústí n. L.	10	„	— „
Ct. První záložna ve Vysokém Mýtě	20	„	— „
Pan A. Dermota, právník v Celovci	2	„	— „
Pan Jindřich Klazar v Králové Dvoře	14	„	— „
Úhrnem	122	K	72 h.
K tomu dle předešlého výkazu ze dne 27. února 1901.	9434	„	85 „
V Praze, dne 26. března 1901. Činí celkem	9557	K	57 h.

Tombola ve prospěch české chaty bude pořádána odborem 15. dne dubna v dolejších sálech ostrova Žofínského. Dary buďte laskavě zaslány pokladníku odboru p. Dru. Stan. Prachenskému, zemskému advokátu v Praze II., Zderaz č. 1947.

Zakládajíci členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného).

*

Odbor vydal nákladem svým publikace:

Slovanské Alpy (redakcí Dra. St. Prachenského), nezbytnou příruční knížku turisty v Saviňských Alpách, Karavankách, Julských Alpách a v Krasu. Cena pro členy 1 kor., pro nečleny 1 kor. 60 hal. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Saviňské Alpy (napsal L. Mareš), úplného a dosud nejpodrobnějšího průvodce po Saviňských Alpách se zvláštním zřetelem k Jezersku. Se 2 mapami a 5 illustracemi. Cena 1 K. 80 h. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Spolkové odznaky (po 2 korunách) a **dopisnice** s pohledy ze Slovanských Alp dostati lze v kanceláři p. Dra. St. Prachenského v Praze-II. Zderaz č. p. 1947.

Žádáme snažně pp. členy, aby sdělili nám každou změnu bytu; neboť jen tenkráte je možno, aby „Alpský Věstník“ docházel správně.

Věstník zasýlá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok I zl. 50 kr., pro členy klubů turistických I zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty v Praze-II., Zderaz č. 1946.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červen, červenec, srpen, září.

Alpskou obuv

pracuje a spravuje

Antonín Huňáček,

obuvník v Praze-III., Nerudova ulice číslo 3.